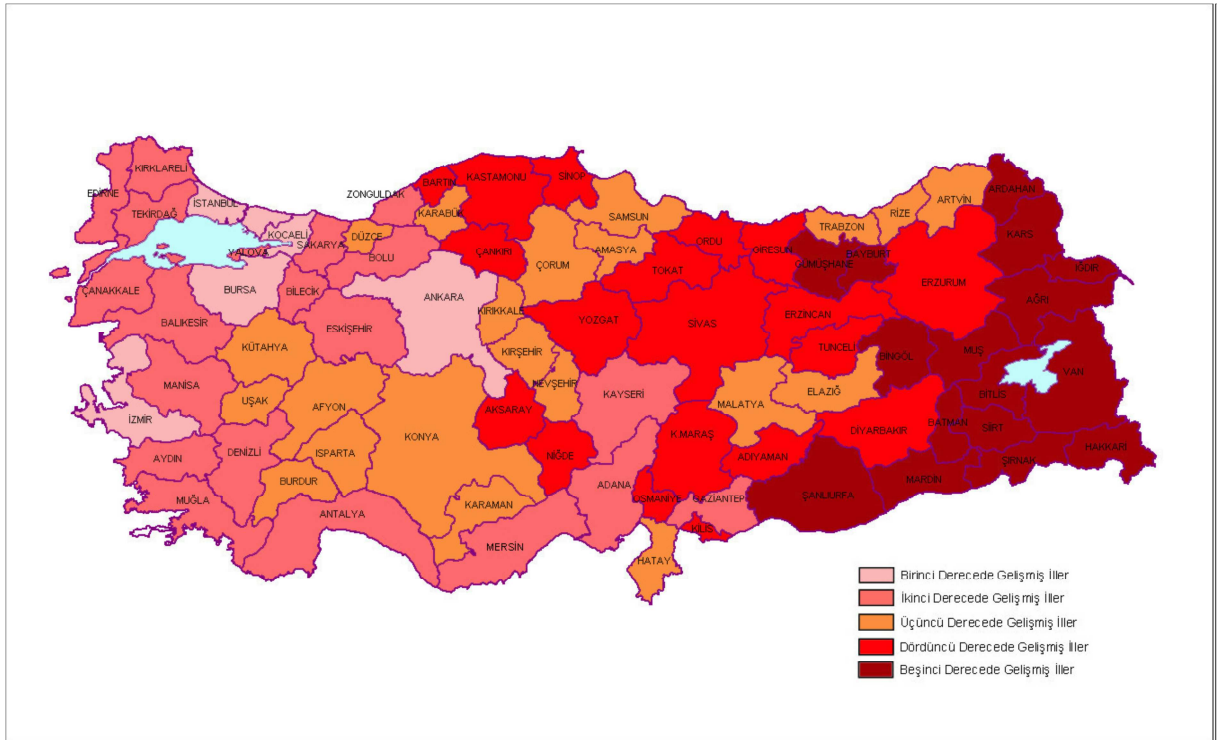

GENEL SOSYOEKONOMİK GÖRÜNÜM

Uşak, sosyoekonomik açıdan çevre illere göre daha hızlı bir gelişme sergilemektedir. Kalkınma Bakanlığı tarafından 2003 ve 2011 yıllarında birbirinden farklı değişkenlerle hazırlanan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" çalışmaları incelendiğinde Uşak'ın 30. sıradan 25. sıraya çıktığı görülmektedir. İlin çevresinde yer alan illerden Denizli 12. sıradan 10. sıraya, Manisa 25. sıradan 23. sıraya, Afyonkarahisar 44. sıradan 43. sıraya ve Kütahya 40. sıradan 38. sıraya yükselmiştir. Bu durum aynı süre içerisinde Uşak'ın çevresinde yer alan illerin bir iki sıra ilerlediğini, Uşak'ın ise beş sıra ilerlediğini göstermektedir. Uşak'ın benzer gelişme eğilimlerini sürdürmesi halinde sosyoekonomik olarak daha iyi seviyelere hızla çıkacağı düşünülmektedir.

Harita 1 - İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Düzeyleri

Kaynak: DPT (Kalkınma Bakanlığı), İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması (2003)

Uşak, yaşam kalitesine ilişkin gelişmişlik endeksleri çevresinde bulunan illere göre daha iyi durumdadır. Kalkınma Bakanlığı tarafından 2003 yılında hazırlanan "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması" çalışmasında Uşak 30., Denizli 12., Manisa 25., Afyonkarahisar 44. ve Kütahya 40. sırada yer almaktadır. İmalat sanayi alt endeksinde Uşak, Kütahya dışındaki çevre illerin gerisinde yer alırken; eğitim ve sağlık sektörü endekslerinde ise daha ileri bir seviyeye sahiptir. Yaşam kalitesi, genel sosyoekonomik gelişmişliğin itici gücü olarak düşünüldüğünde Uşak'ın ilerleyen yıllarda genel sosyoekonomik endekste daha üst sıralara yerleşeceği değerlendirilmektedir. Genel sosyoekonomik ve alt endekslerde Uşak ve çevre illerin sıraları Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1 - Kütahya ve Çevre İllerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Genel ve Alt Endekslerindeki Sıraları (2003)

	Genel Endeks Sırası	İmalat Sanayi Sektörü Alt Endeksi Sırası	Sağlık Sektörü Alt Endeksi Sırası	Eğitim Sektörü Alt Endeksi Sırası
Uşak	30	29	23	27
Afyonkarahisar	44	26	49	55
Denizli	12	12	9	24
Kütahya	40	31	54	41
Manisa	25	19	22	37

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi Sıralaması (2003)

2012 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayımı'na göre Uşak'ın nüfusu 342.269'dur. Bu nüfusun 233.659'u il ve ilçe merkezlerinde, 108.610'u ise belde ve köylerde yaşamaktadır. Uşak'ta kentleşme oranı %68,2 olup; nüfus yoğunluğu ise km² başına 64,1 kişidir. Ülke genelindeki kentleşme oranı %77,3, nüfus yoğunluğu da km² başına 98,2 kişidir. Bu bilgiler doğrultusunda Uşak'ın ülke ortalamasından düşük değerlere sahip olduğu görülmektedir.

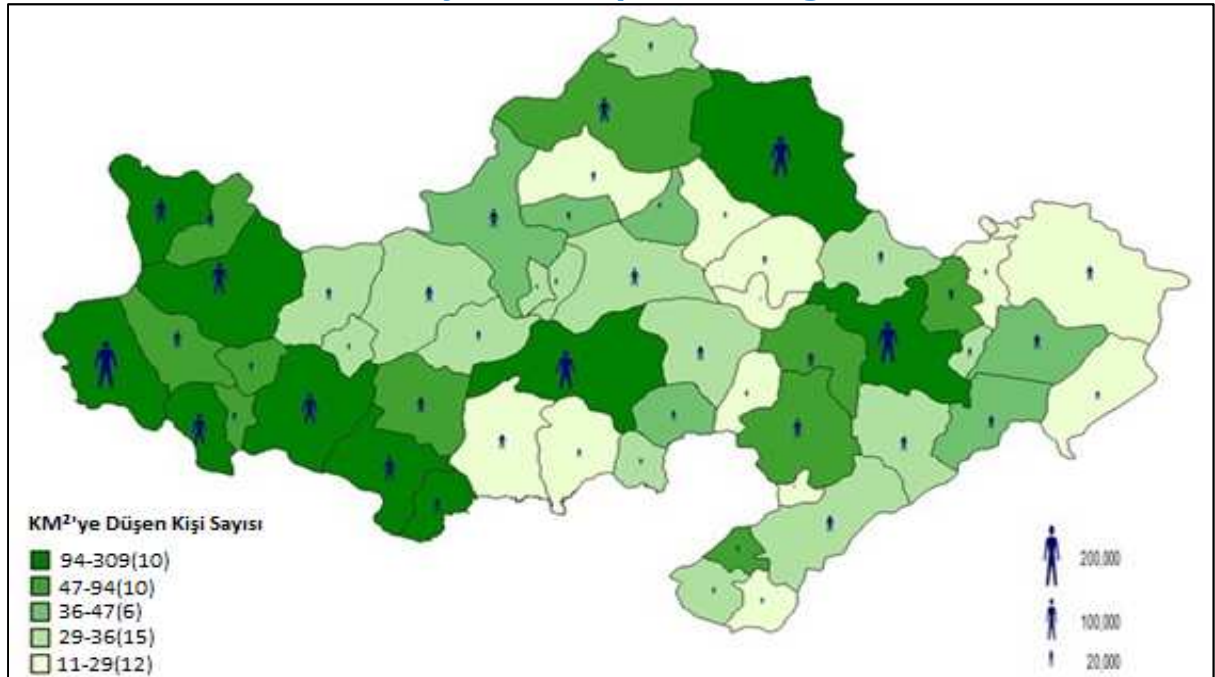
Tablo 2 - İller Bazında Nüfus ve Kentleşme Oranları

	İl/İlçe Merkezleri Nüfusu	Belde/Köy Nüfusu	Toplam Nüfus	İl Nüfusunun Bölge Nüfusuna Oranı (%)	Kentleşme Oranı (%)	Nüfus Yoğunluğu
Uşak	233.659	108.610	342.269	11,54	68,2	64,1
Türkiye	58.448.431	17.178.953	75.627.384		77,3	98,2

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012)

Merkez ilçe, İldeki nüfus yoğunluğu en yüksek olan ilçedir. Merkez ilçeyi Sivasslı, Banaz, Karahallı takip etmektedir. Bu ilçelerin ardından Eşme ve Ulubey ilçeleri gelmektedir.

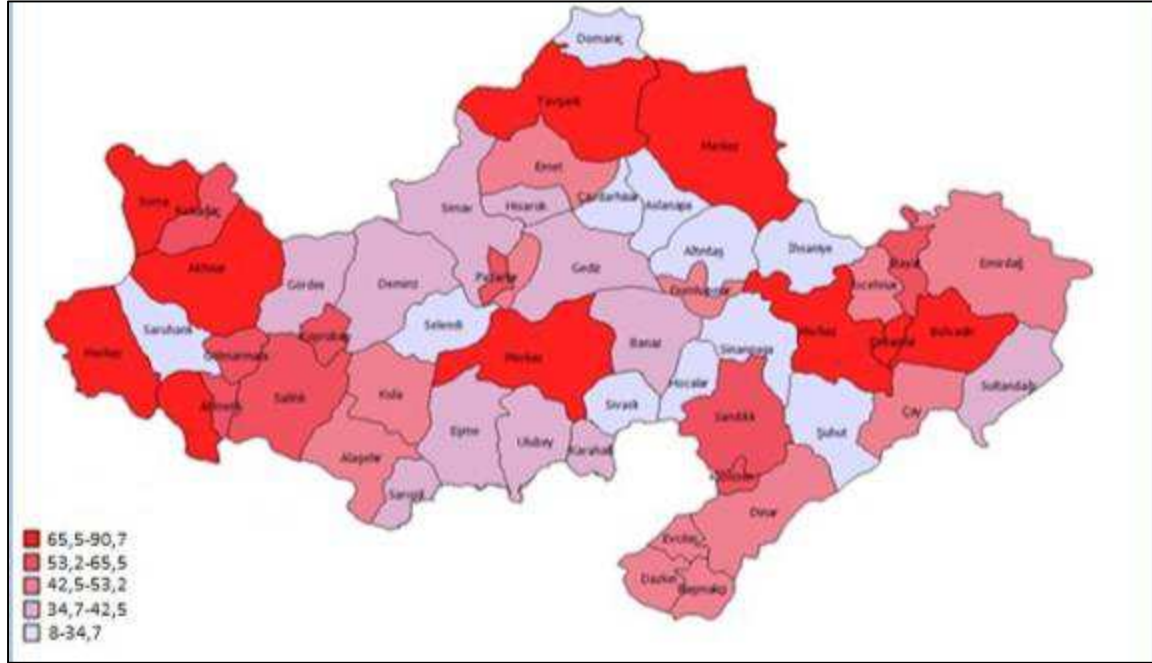
Harita 2 - İlçe Nüfus Büyüklük ve Yoğunlukları

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012)

İlde kentleşme oranı en yüksek olan ilçe, Merkez ilçedir. Merkez ilçeyi %42'lik kentleşme oranıyla Banaz, %39'luk kentleşme oranıyla da Eşme izlemektedir. İlin diğer ilçeleri olan Karahallı %37, Ulubey %35 ve Sivaslı %31 kentleşme oranlarına sahiptir. İl genelinde kentleşme oranı %68 olarak hesaplanırken Merkez ilçenin %84 kentleşme oranıyla ülke ortalamasının (%77,2) üzerinde olduğu görülmektedir. Harita 3'te ilçelerin kentleşme oranları mekânsal olarak gösterilmektedir.

Harita 3 - İlçe Kentleşme Oranları

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012)

İl, 2012 yılı dışında genel olarak göç verme eğilimindedir. 2008-2011 yılları arasında Uşak ili negatif göç hızına sahipken, 2012 yılında pozitif yönde bir değişim göstermiştir. Yakın çevresindeki illerle karşılaştırıldığında, ilin nüfusunun Denizli dışındaki illerden daha yavaş azaldığı görülmektedir. 2012 yılı verilerine göre ise il nüfusu çevresinde yer alan Denizli ve Manisa'dan daha hızlı artış göstermiştir.

Tablo 3 - Yıllara Göre İllerin Net Göç Hızları (Binde)

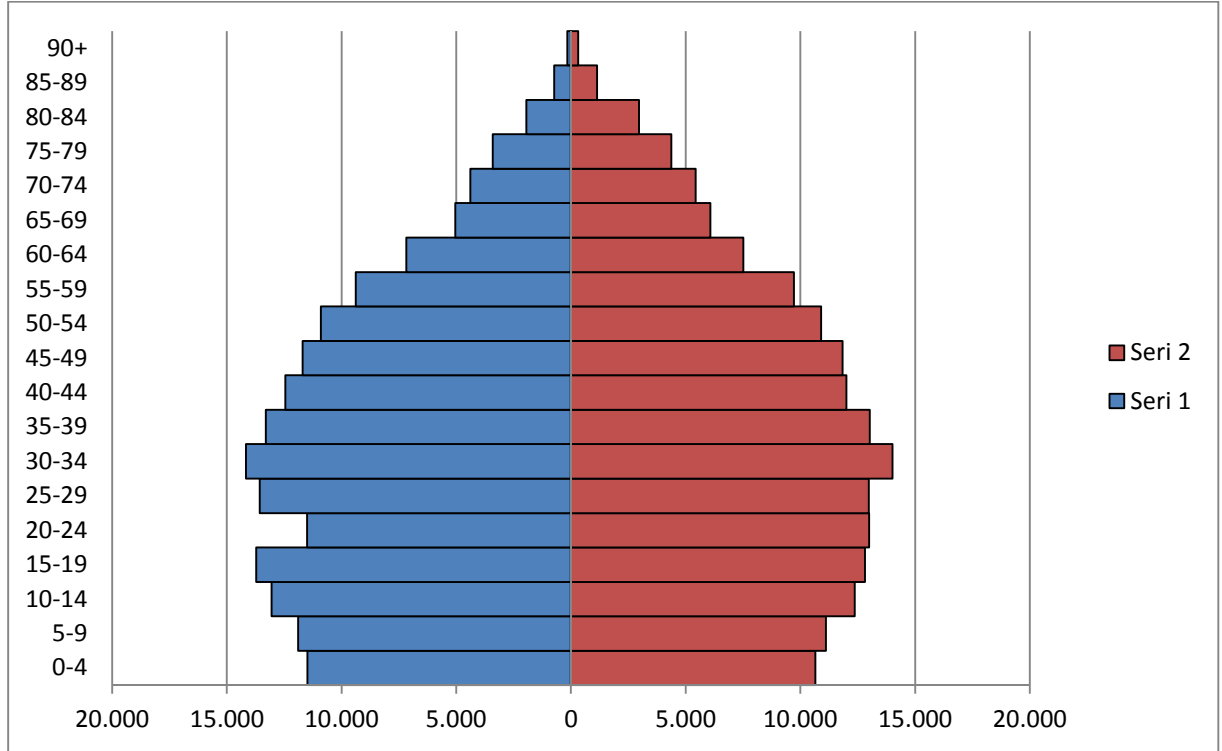
	2008	2009	2010	2011	2012
Uşak	-4,65	-2,83	-1,67	-4,36	2,68
Afyonkarahisar	-9,41	-2,89	-9,51	-9,75	3,46
Denizli	0,66	1,71	-1,72	-0,42	2,58
Kütahya	-13,34	-5,09	-7,78	-5,49	6,73
Manisa	2,16	-4,11	-2,46	-2,02	-1,36

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

Uşak ilinde orta yaş nüfus grubunun payı, bu yaş grubunun ülke genelindeki payından yüksektir. Grafik 1'deki Uşak iline ait ve Grafik 2'deki ülke geneline ait nüfus piramitleri incelediğinde, Uşak'taki 35-54 yaşları arasındaki nüfusun payının ülke

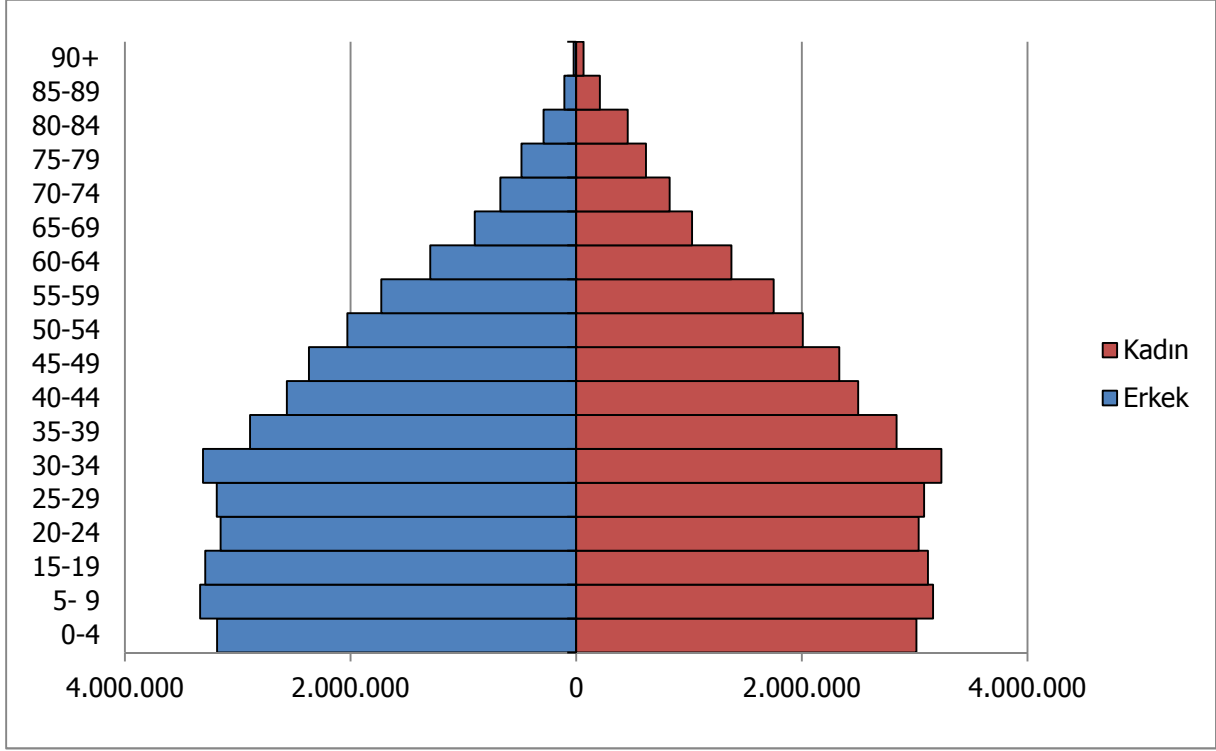
genelindekine göre daha yüksek oranda olduğu dikkat çekmektedir. Söz konusu yaş grubu nüfusunun toplam nüfus içindeki payı ülke genelinde %25,8 iken Uşak'ta ise %28,1'dir. Buna ek olarak piramitteki 30 yaş altı nüfus grubunun giderek azaldığı ve piramidin tabana doğru daraldığı görülmektedir. Bu daralma il nüfusunun giderek yaşlanacağına, doğurgan nüfusun düşeceğine ve işgücünün azalacağına işaret etmektedir. Genç nüfusun işgücü piyasalarındaki önemi göz önüne alındığında nüfusu ilde tutmak veya çevre illerden göç çekmek amacı doğrultusundaki politikalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Grafik 1 - Uşak İli Nüfus Piramidi

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012)

Grafik 2 - Türkiye Nüfus Piramidi

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012)

Uşak ilinin ortanca yaşı ülkenin ortanca yaş değerine göre daha büyük olup ildeki ilçelerin bazılarında bu değer daha büyüktür. Ortanca yaş, nüfusun yaşa göre sıralanması sonucunda tam ortada bulunan kişinin yaşını göstermektedir. Nüfusun yaşlılık düzeyini ortaya koyan bu göstergenin ilçeler özelindeki değerleri Tablo 4'te gösterilmektedir. Değerlerden de görüleceği üzere Uşak'ın nüfusu ülke nüfusuna göre daha yaşlı durumdadır. Özellikle Eşme, Karahallı ve Ulubey ilçelerindeki ortanca yaş değerinin oldukça yüksek olması, bu ilçelerde yaşayan genç nüfusun ekonomik koşullar ve yaşam kalitesi gibi nedenlerle göç etmeyi tercih etmesiyle açıklanabilir.

Tablo 4 - Medyan Yaş Değerleri

	Medyan Yaş
Türkiye	30,1
Uşak İl Geneli	34,1
Uşak Merkez	32,3
Banaz	36,6
Eşme	39,5
Karahallı	41,2
Sivaslı	35,1
Ulubey	42,6

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Son beş yıllık dönemde (2008-2012) nüfus artışı düşük olan ilçeler ile medyan yaş değeri yüksek olan ilçeler benzerlik göstermektedir. İl genelinde 29.412 kişilik nüfus artışının sürükleyicisi Merkez ilçe olmuştur. Beş yıllık süre içinde, Merkez ilçe nüfusu 14.833

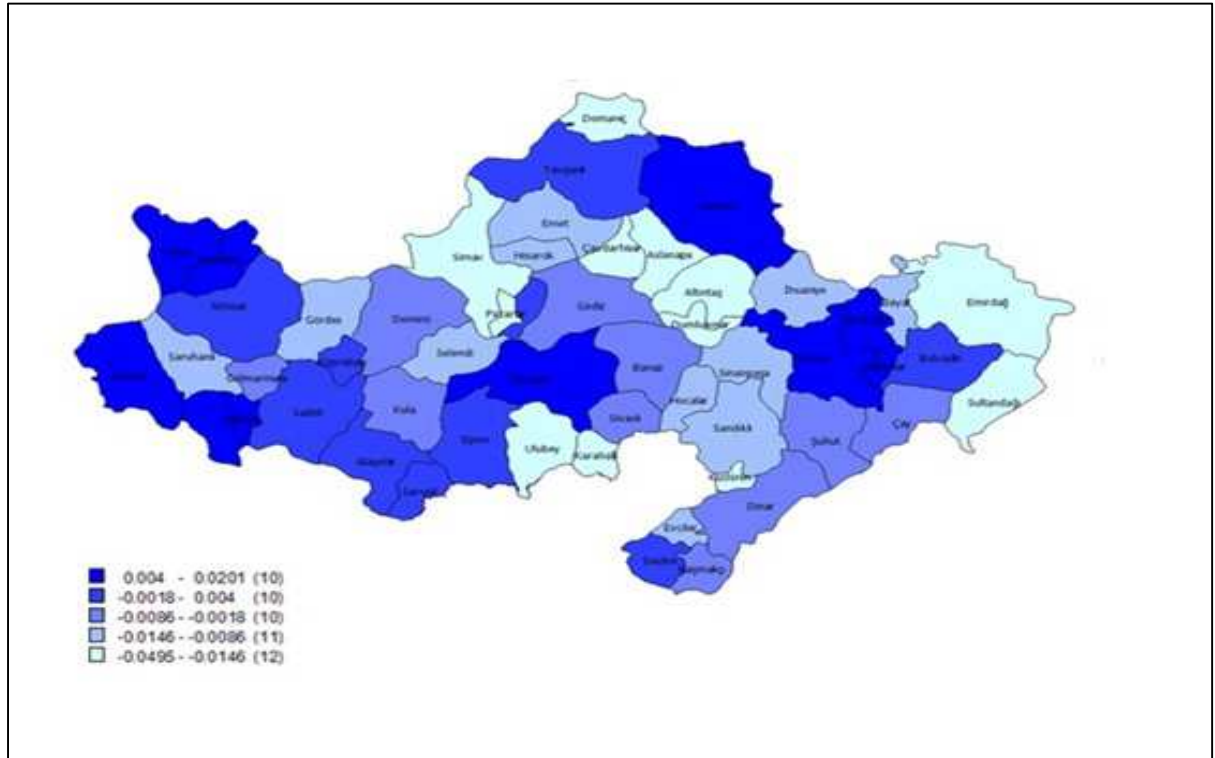
kişilik artış sağlarken, Eşme ilçesinin nüfusu 1.109 kişi, Banaz ilçesinin nüfusu 297 kişi, Sivaslı ilçesinin nüfusu 149 kişi ve Ulubey ilçesinin nüfusu ise 102 kişi artmıştır. Nüfusu azalan tek ilçe ise 398 kişilik azalma ile Karahallı olmuştur. Tablo 5'te Uşak'ın 5 yıllık süre içerisindeki nüfus artış oranları, Harita 4'te ise ilçelerin nüfus artış oranlarının mekânsal dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 5 - Beş Yıllık Nüfus Artış Oranları (2008-2012)

	5 Yıllık Nüfus Artış Oranı (%)
Türkiye	5,5
Uşak İ Geneli	1,4
Uşak Merkez	1,7
Banaz	0,4
Eşme	1,6
Karahallı	-1,8
Sivaslı	0,5
Ulubey	0,4

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Harita 4 - İlçe Nüfus Artış Oranları

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012)

Nüfus projeksiyonlarına göre Uşak'taki nüfus ve ülke nüfusu artacaktır. TÜİK'in yaptığı nüfus projeksiyonlarına göre; Uşak nüfusu 2018'de 350.026 kişiye, 2023'te ise 353.234 kişiye çıkacaktır. Ülke genelinde 2012-2023 yılları arasında yıllık ortalama nüfus artış hızının % 0,98, Uşak'ta ise %0,29 olması beklenmektedir. Bu durum Uşak'taki nüfus artış hızının ülkedeki nüfus artış hızına göre geride kalacağını göstermektedir. Uşak'ın yakın çevresindeki illerde beklenen nüfus artış hızları değerlendirildiğinde, Denizli hariç olmak üzere Uşak'taki nüfus artışının diğer çevre illerinden daha hızlı olacağı görülmektedir. İllere göre nüfus ve nüfus artış oranı öngörülere Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6 - Uşak ve Çevre İllerin Nüfus Projeksiyonları

	2018 Yılı Öngörülen Nüfus	2023 Yılı Öngörülen Nüfus	2012-2023 Arası Öngörülen Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızı (%oo)
Uşak	350.026	353.234	2,9
Afyonkarahisar	709.070	706.957	0,4
Denizli	982.479	1.001.981	4,8
Kütahya	571.035	565.664	-1,2
Manisa	1.366.768	1.370.823	1,7
Türkiye	80.551.266	84.247.088	9,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus Projeksiyonları (2012)

Uşak çevresinde bulunan iller arasında en yoğun göçü İzmir'den almaktadır. İlin 2008-2012 yılları arasında aldığı 45.361 kişilik göçün 6.186'sı (%13,6'sı) İzmir'dendir. Tablo 7'de sunulan Uşak'ın en çok göç aldığı 10 il incelendiğinde, İlin genel olarak çevresindeki illerden ve büyük şehirlerden göç aldığı görülmektedir.

Tablo 7 - İllere Göre Uşak'ın Aldığı Göç Miktarı (2008-2012)

	Miktar	Payı (%)
İzmir	6.186	13,6
Manisa	4.719	10,4
Kütahya	4.376	9,6
Denizli	3.245	7,1
İstanbul	2.823	6,2
Antalya	2.646	5,8
Afyonkarahisar	2.053	4,5
Ankara	1.444	3,1
Aydın	1.060	2,3
Konya	1.006	2,2
İlk 10 İl Toplamı	29.558	65,2%
Genel Toplam	45.361	

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

İlin yoğun olarak göç verdiği iller ile yoğun olarak göç aldığı iller benzerdir. 2008-2012 yılları arasında Uşak'a gelen 45.361 kişiye karşılık, aynı dönemde İlden 49.001 kişi göç etmiştir. Göç eden nüfus yoğun olarak ile yakın olan İzmir, Manisa, Antalya ve Kütahya'yı seçmektedir. Uşak ilinin göç ilişkisinin yoğun olarak İzmir ve Manisa'yla gerçekleştiği dikkat çekmektedir.

Tablo 8 - İllere Göre Uşak'ın Verdiği Göç Miktarı (2008-2012)

	Miktar	Payı
İzmir	7.412	15,1
Manisa	5.445	11,1
Antalya	4.776	9,7
Kütahya	4.032	8,2
İstanbul	2.722	5,5
Denizli	2.727	5,5
Afyonkarahisar	2.020	4,1
Ankara	1.942	3,9
Eskişehir	2.006	4
Aydın	1.177	2,4
İlk 10 İl Toplamı	34.259	69,9
Genel Toplam	49.001	

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

İlin okuma yazma oranı ülke genelinin üzerindedir. Ülke genelinde 15 yaş üzeri nüfustaki okuryazarlık oranı %92,8 iken Uşak'ta bu oran %95,5 değerindedir. İlçeler özelinde okuryazarlık oranları incelendiğinde ise Sivaslı'nın Uşak ilçeleri arasında en düşük okuryazarlık oranına sahip olduğu ancak yine de %93,6'lık değerle ülke ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Tablo 9'da verilen değerler incelendiğinde okuryazarlık durumunun ilçeler arasında birbirine benzediği görülmektedir.

Tablo 9 - 15 Yaş Üzeri Nüfusun Okuma Yazma Durumu

	Okuryazarlık Oranı (%)
Türkiye	92,8
Uşak İl Geneli	95,5
Uşak Merkez	95,5
Banaz	96,2
Eşme	95,9
Karahallı	95,5
Sivaslı	93,6
Ulubey	94,5

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012)

İlde, ilköğretim mezunlarının oranı yüksekken ortaöğretim ve yükseköğretim mezunu oranı ülke geneline göre düşük kalmaktadır. Uşak'ta okuma yazma bilmeyenlerin oranı ülke genelindeki okuma yazma bilmeyenlerin oranından düşük olup okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen ve ilköğretim düzeyindeki mezunların payları ülke genelinin üzerindedir. Beşeri sermayenin ölçütlerinden biri sayılabilecek yükseköğretim mezunları payı ise ülke genelinde %11,4 olup Uşak'ta %9,3 değerine sahiptir ve ülke ortalamasının altındadır. Buna rağmen ilin yükseköğretim mezunu nüfusu çevresindeki illerle karşılaştırıldığında, bu oranın Denizli (%10,6) dışındaki komşu illerden daha ileri seviyede olduğu görülmektedir.

Tablo 10 - 15 Yaş Üzeri Nüfusun Eğitim Durumu (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
Okuma yazma bilmeyen	3,8	4,5	2,4	3,5	4,0	4,9
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	7,2	6,0	6,6	7,5	6,8	6,7
İlkokul/İlköğretim/Ortaokul ve dengi okul mezunu	59,4	62,0	59,1	58,1	62,8	52,5
Lise veya dengi okul mezunu	19,5	18,8	20,0	21,8	17,4	21,4
Yüksekokul/Fakülte/Yüksek lisans/Doktora mezunu	9,3	8,0	10,6	8,5	8,5	11,4
Bilinmeyen	0,7	0,6	1,3	0,5	0,5	3,0

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2012); Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Okullaşma oranlarının ilköğretimde yüksek seviyelerdeyken, ortaöğretimdeki düşük olduğu gözlenmektedir. Net okullaşma oranı; ilgili öğretim türündeki teorik yaş

grubunda bulunan öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa oranıdır ve bir ilin eğitim durumu açısından önemli bir göstergedir. Uşak'ın okullaşma oranları değerlendirildiğinde net okullaşma oranlarının ülke ortalamasının üzerinde değerlere sahip olduğu görülmektedir. Özellikle Uşak'ta ilköğretimdeki net okullaşma oranları oldukça yüksek değerlere sahiptir. Ortaöğretime geçildiğinde ise ilin net okullaşma oranlarının daha düşük olduğu dikkat çekmektedir. Buna rağmen il, okullaşma oranlarında ülke ortalamasının üzerinde değerlere sahiptir. Ayrıca Uşak'ın çevresindeki illerde görülen eğitimdeki kadın erkek eşitsizliği Uşak'ta tam tersi bir şekilde gerçekleşmekte ve ortaöğretimdeki kadınların okullaşma oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 11 - Eğitim Seviyelerine ve Cinsiyete Göre Net Okullaşma Oranları (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
İlköğretim	98,9	99,0	98,2	99,2	99,2	98,7
Erkek	98,9	99,1	98,3	99,2	99,3	98,8
Kadın	99,0	99,0	98,1	99,1	99,1	98,6
Ortaöğretim	75,5	63,8	74,6	81,8	71,3	67,4
Erkek	72,0	66,6	73,1	86,3	71,4	68,5
Kadın	79,3	61,0	76,1	77,0	71,1	66,1

Kaynak: Milli Eğitim İstatistikleri (2011-2012)

İl, sağlık göstergeleri yönünden ülke geneline yakın düzeydedir. Uşak'ta bulunan hekim ve uzman hekim sayısı yüz bin kişiye oranlandığında, ortaya çıkan değerler ülke ortalamasından düşük kalmaktadır. Ancak il, yüz bin kişiye düşen sağlık personeli bakımından hem ülke ortalamasının üzerinde hem de çevre illerden iyi durumdadır. Aynı şekilde ilin yüz bin kişiye düşen yatak sayısı da ülke ve çevre illerin sahip olduğu değerlerden iyi seviyededir. Bu açıdan değerlendirildiğinde sağlık alanındaki fiziki koşulların yeterli olduğu, ancak insan kaynakları bakımından hekim ve uzman hekime ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Tablo 12 - Sağlık Göstergeleri

	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
Yüz Bin Kişiye Düşen Uzman Hekim	63	63	89	62	74	88
Yüz Bin Kişiye Düşen Toplam Hekim	122	143	178	120	151	169
Yüz Bin Kişiye Düşen Sağlık Personeli	734	607	697	599	587	616
Yüz Bin Kişiye Düşen Toplam Hastane Yatak Sayısı	288	274	227	301	281	252

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, Sağlık (2011); TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2011)

İldeki bebek ölüm hızı hem ülkenin hem de çevre illerin üzerindedir. 2009 yılında, %1,55 olan bebek ölüm oranı, 2010 ve 2011 yıllarında biraz düşmüş ancak 2012 yılında yeniden %1,5 oranına yükselmiştir. Söz konusu değer 2009-2012 yılları arasında genellikle ülke ortalamasının üzerinde olmuştur. 2012 yılı verileri değerlendirildiğinde ise bu oranın çevresindeki illerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bebek ölüm hızının halen ülke genelinin üzerinde olması, sağlık hizmetlerindeki gelişmişliğin yeterli seviyede olmadığına işaret etmektedir.

Tablo 13 - Bebek Ölüm Hızları (Binde)

Yıl	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
2009	15,5	15,1	14,8	18,5	15,9	13,8
2010	11,8	11,5	10,9	17,6	13,1	12,0
2011	12,7	12,2	11,7	12,2	10,9	11,7
2012	15,0	14,6	11,2	12,6	12,6	11,6

Kaynak: TÜİK, Doğum İstatistikleri ve Ölüm İstatistikleri (2009-2012)

İlde işgücüne katılım oranı ülke genelinin ve çevre illerin üzerindedir. Ülke genelinde %47,5 olan işgücüne katılım oranı Uşak'ta %53,6'dır. Bu durum Uşak'ta işgücüne katılımın iyi bir düzeyde olduğunun göstergesidir.

Tablo 14 - İşgücüne Katılım Oranları (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
İşgücüne Katılım Oranı	53,6	47,1	52,3	42,3	52,1	47,5

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması (2011)

İldeki işsizlik oranı ülke ortalamasına ve çevresindeki illere göre yüksek seviyededir. Uşak'taki istihdam oranı %49,1'lik değerle ülke ortalamasının üzerinde olup çevresindeki illerle karşılaştırıldığında en yüksek değerlerden biri olduğu görülmektedir. Ancak 2011 yılı işgücü verileri değerlendirildiğinde Uşak'ın işsizlik oranı bakımından hem ülke ortalamasının hem de çevresindeki illerin oranlarının üzerinde değere sahip olduğu görülmektedir. İşsizlik oranındaki yüksekliğin, işçilere ödenen ücretleri olumsuz etkileyebileceği ve sosyal sorunların artışına yol açabileceği değerlendirilebilir. Tablo 15'te işgücüne ilişkin göstergeler sunulmaktadır.

Tablo 15 - İşgücü Göstergeleri

	15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus (Bin Kişi)	İşgücü (Bin Kişi)	İstihdam (Bin Kişi)	İşsiz (Bin Kişi)	İstihdam Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)
Uşak	269	144	132	12	49,1	8,4
Afyonkarahisar	530	250	237	13	44,7	5,1
Denizli	733	384	360	23	49,1	6,1
Kütahya	453	207	195	12	43,0	5,9
Manisa	1.048	546	520	26	49,6	4,8
Türkiye	55.639	26.420	24.320	2.100	43,7	7,9

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması (2011)

İldeki yaş bağımlılık oranı ülke ortalamasından düşüktür. Yaş bağımlılık oranı, 0-14 yaş arası ile 65 ve üzeri yaştaki nüfusun çalışma çağı (15-64 yaş arası) nüfusuna oranıdır. Yaş bağımlılık oranının yüksek olduğu yerlerde aktif yaş grubundaki nüfusun toplam nüfus içindeki oranı düşüktür. Bunun temel nedeni, ilden ağırlıklı olarak aktif yaş grubundaki insanların göç etmesidir. 0-24 yaş grubundaki insanların göç etmesi, İlde işgücü kaybına sebep olmaktadır ve iş gücünün azalması da çalışan her bireye düşen bağımlı insan sayısını arttırmaktadır. Uşak'ta bu oran %45,2 olup ülke ortalaması olan %48'den düşük ancak Afyonkarahisar dışındaki çevre illerden yüksektir.

Tablo 16 - Yaş Bağımlılık Oranları (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
Yaş Bağımlılık Oranı	45,2	49,9	44,6	42,3	44,7	48

Kaynak: TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle İller (2012)

İl genelinde istihdam edilenlerin büyük bir kısmı tarım sektöründe çalışmaktadır. Uşak'ın çevresinde bulunan illerde de benzer durum söz konusudur. Ancak hizmet sektöründe istihdam edilenlerin oranının ülke genelinde %50,1 iken Uşak'ta bu oranın %34,1 olması bu sektörün ilde yeterince gelişmediğini göstermektedir. Hizmet sektörünün gelişmemiş olmasının bir nedeninin de bazı hizmetlerin çevredeki diğer illerden karşılanması olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 17 - İstihdamın Sektörel Dağılımı (%)

	Tarım	Sanayi	Hizmet
Uşak	39,5	26,4	34,1
Afyonkarahisar	40,4	22,5	37,1
Denizli	29,3	32,3	38,4
Kütahya	39,0	25,7	35,3
Manisa	40,7	25,1	34,2
Türkiye	22,7	27,2	50,1

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması (2011)

İlde küme potansiyeli olan sektörler tespit edilmiştir. SGK İstatistik Yıllıkları 2011 yılı verileri kullanılarak üç yıldız kümelenme analizi yapılmıştır. Bu analiz neticesinde üç yıldız alan sektörler olgun ve iki yıldız alan sektörler gelişen kümeler olarak nitelendirilmektedir. Söz konusu analiz neticesinde Uşak'ta tekstil ürünlerinin imalatı, deri ve ilgili ürünler imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörlerinde olgun ve gelişen kümeler tespit edilmiştir. Uşak'taki 3 sektörde kümelenme potansiyeli olduğu ve çevresindeki illerden Manisa ve Denizli'deki sektörlerin kümelenmede Uşak'tan daha iyi durumda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 18 - 3-Yıldız Analizi Sonucu Tespit Edilen Olgun ve Gelişen Sektörler

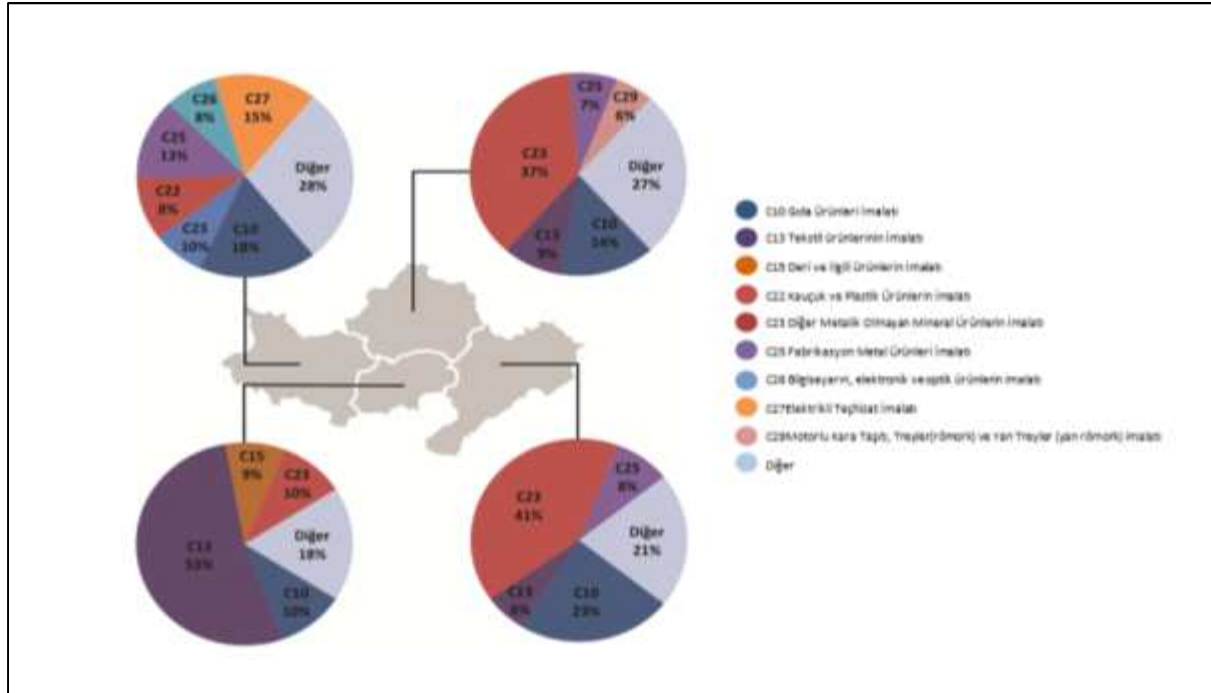
Sektör Kodu	Sektör Adı	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa
10	Gıda Ürünleri İmalatı		G		G	O
11	İçecek İmalatı		G	G		G
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	O		O		
14	Giyim Eşyaları İmalatı			O		
15	Deri ve İlgili Ürünler İmalatı	O				
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri ve Mantar Ürünleri İmalatı					G
17	Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri İmalatı					
19	Kok Kömürü ve Petrol Ürünleri İmalatı					
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı					
22	Kauçuk ve Plastik Ürünler İmalatı					O
23	Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	G	O	O	O	O
24	Ana Metal Sanayi					

Sektör Kodu	Sektör Adı	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa
25	Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine Teçhizat Hariç)			G		O
26	Bilgisayar, Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı					O
27	Elektrikli Teçhizat İmalatı					O
28	Makine ve Ekipman İmalatı					O
31	Mobilya İmalatı					
33	Makine ve Ekipmanların Kurulumu ve Onarımı					

Kaynak: SGK İstatistik Yıllığı (2011), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Uşak'taki sanayi sektörü istihdamının sektörel dağılımı, çevresinde bulunan illerden farklılık göstermektedir. SGK 2012 yılı verilerine göre; istihdam yönünden %53 ile tekstil ürünlerinin imalatı öne çıkarken bu sektörü %10 oran ile gıda ürünleri imalatı ve yine %10 oran ile kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı takip etmektedir. Sanayideki istihdamın sektörel dağılımı Grafik 3'te gösterilmektedir.

Grafik 1 - İller Bazında Sanayi İstihdamının Dağılımı

Kaynak: SGK (2013)

İlde imalat sektörü istihdamının teknoloji düzeyi, ülke geneli ve çevre illere göre düşüktür. Tablo 19'da görüleceği üzere ülke genelinde %1,4 olan yüksek teknolojlili sektörlerin istihdamdaki payı Uşak'ta %0,2 iken ülke genelinde 51,9 olan düşük teknolojlili sektörlerin istihdamdaki payı %81,1'dir. İl bu yönüyle ülke genelinden ve çevresinde bulunan illerden geri kalmaktadır. Söz konusu durum ilde tekstil ürünlerinin imalatı, deri ve ilgili ürünler imalatı, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı gibi emeğe dayalı sektörlerin gelişmiş olmasıyla açıklanabilir. İlde üretilen katma değer yüksekliği için daha yüksek teknolojlili sektörlerle geçiş yapılması gerektiği değerlendirilebilir.

Tablo 19 - İmalat Sektörü İstihdamının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
Yüksek Teknolojili	0,2	0,1	0,2	0,3	7,8	1,4
Orta-Yüksek Teknolojili	2,7	5,7	2,2	14,4	25,7	14,9
Orta-Düşük Teknolojili	16,0	54,9	26,1	51,6	35,5	31,8
Düşük Teknolojili	81,1	39,3	71,5	33,7	31,0	51,9

Kaynak: SGK İstatistik Yıllığı (2012), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

İlde hizmetler sektörünün niteliği (bilgi yoğunluğu) ülke genelinin gerisindedir.

Eurostat, NACE Rev.2 Sınıflamasına göre hizmet sektörlerinin bilgi yoğunlukları sınıflaması belirlenmiştir. Bu sınıflamaya göre ülke genelinde bilgi yoğunluğu yüksek sektörlerin hizmet sektörü istihdamındaki payı %31,9 iken; Uşak'ta bu oran %28,8 olup ülke genelinin gerisinde ancak çevresindeki illerin ilerisinde yer almaktadır. Bilgi yoğun sektörlerin arasındaki yüksek teknolojili bilgi yoğun sektörlerin oranı ise ülke genelinde %2,4 iken, Uşak'ta %1,4 ile ülke ortalamasının gerisindedir. Bilgi yoğunluğu yüksek sektörlerde ülke geneline göre düşük oranlara sahipken, bilgi yoğunluğu düşük olan sektörlerde oran %71,2 değerle %68,1'lik ülke ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Katma değer üretiminde bilgi yoğunluğu yüksek olan sektörlerin daha avantajlı olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan Uşak'ın bilgi yoğunluğu yüksek hizmetlere geçiş yapması ve bu hizmetlerde gelişmesi için uygun politikaların belirlenip uygulamaya konması gerektiği değerlendirilebilir.

Tablo 20 - Hizmet Sektörünün Bilgi Yoğunluğu (%)

Hizmet Türü	Uşak	Afyonkarahisar	Denizli	Kütahya	Manisa	Türkiye
Bilgi Yoğunluğu Yüksek	28,8	25,5	27,9	24,4	26,1	31,9
Pazara Yönelik	10,7	7,1	11,6	7,9	8,9	13,0
Yüksek Teknolojili	1,4	1,1	1,9	1,9	1,3	2,4
Finansal	1,7	1,4	2,1	1,3	1,7	2,4
Diğer	15,0	15,9	12,3	13,3	14,2	14,1
Bilgi Yoğunluğu Düşük	71,2	74,5	72,1	75,6	73,9	68,1
Pazara Yönelik	67,3	72,0	64,8	68,5	67,0	62,0
Diğer	3,9	2,5	7,3	7,1	6,9	6,1

Kaynak: SGK İstatistik Yıllığı 2011, Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

İldeki ihracatın 2004-2012 yılları arasındaki artış oranı yüksek olmasına rağmen, ihracat miktarı çevresindeki illerin gerisinde kalmıştır. 2004-2012 yılları arasında ildeki ihracat artış oranı ülke genelinin ve çevresinde yer alan birçok ilin üzerinde yer almaktadır. Ancak Uşak'ın ihracat değerlerinin yakın çevresindeki illerden Kütahya haricindeki illerin gerisinde kaldığı görülmektedir.

Tablo 21 - İllerin İhracat Değerleri

	İhracat (2004, Dolar)	İhracat (2012, Dolar)	2004-2012 Artış Oranı (%)
Uşak	68.456.481	181.053.000	164
Afyonkarahisar	92.737.585	308.648.000	233
Denizli	1.186.862.032,83	3.083.293.590	160
Kütahya	71.774.225	154.048.000	115
Manisa	2.326.684.822	4.033.294.030	73,3
Türkiye	63.798.811.561	137.709.928.700	116

Kaynak: TİM, İhracat Rakamları

İlde, ihracatta ülke genelindekine göre farklı sektörler yoğun olup, tekstil ürünlerinin imalatındaki ihracat öne çıkmaktadır. Ülke geneli ile Uşak ilinin 2012 yılında ISIC Rev. 4 Sınıflamasına göre en çok ihracat yaptıkları 3 sektör ve ihracat miktarları Tablo 22'de sunulmaktadır. İlk 3 sırada yer alan sektörlerin ülke geneli ile Uşak ilinden birbirinden tamamen farklı olması sektörel yapıdaki farklılığı göstermektedir. Ayrıca, ülke genelinde ilk 3 sektörün ihracattaki payı %39,5 iken, Uşak'ta bu payın %76,5'i bulması dikkat çekmektedir.

Tablo 22 - İhracatta Öne Çıkan Sektörler

Uşak İli İhracatında Öne Çıkan Sektörler			
Sektör Kodu	Sektör Adı	İhracat 2012 (Dolar)	Payı (%)
13	Tekstil ürünlerinin imalatı	88.957.289	51,8
23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	31.483.212	18,4
10	Gıda ürünlerinin imalatı	10.832.813	6,3
	Toplam	171.543.526	76,5

Ülke İhracatında Öne Çıkan Sektörler			
Sektör Kodu	Sektör Adı	İhracat 2012 (Dolar)	Payı (%)
24	Ana metal sanayii	29.101.739.370	19,1
29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	16.760.146.314	11,0
14	Giyim eşyalarının imalatı	14.259.721.497	9,4
	Toplam	60.121.607.181	39,5

Kaynak: TÜİK (2013), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

İlin en çok ithalat yaptığı sektörler ülke geneliyle benzerlik göstermektedir. Ülke geneli ile Uşak ilinin 2012 yılında ISIC Rev. 4 Sınıflamasına göre en çok ithalat yaptıkları 3 sektör ve ithalat miktarları Tablo 23'te sunulmaktadır. Hem ülke genelinde hem ilde kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektörü ile başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı sektörünün ithalatta ilk 3 sırada yer alması, ildeki ithalatın sektörel yapısının ülke genelindekine benzer olduğunun göstergesidir. İhracattaki sektörlerin farklı olmasına karşın ithalattaki sektörlerin benzer olması, ithalata bağımlılığın ihracattaki sektörel yapıyla ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 23 - İthalatta Öne Çıkan Sektörler

Uşak İli İthalatında Öne Çıkan Sektörler			
Sektör Kodu	Sektör Adı	İthalat 2012 (Dolar)	Payı (%)
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	78.134.362	40,2
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	44.137.482	22,7
10	Gıda ürünlerinin imalatı	18.109.277	9,3
	Toplam	194.213.592	72,2

Ülke İthalatında Öne Çıkan Sektörler			
Sektör Kodu	Sektör Adı	İthalat 2012 (Dolar)	Payı (%)
20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	27.405.787.081	11,6
24	Ana metal sanayii	26.526.903.815	11,2
28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	19.560.462.734	8,3
	Toplam	236.545.140.909	31,1

Kaynak: TÜİK (2013), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

İl, hammadde ve ara malı ihracatında yoğunlaşmaktadır. Standart Uluslararası Ticaret Sınıflamasına Dayalı Geniş Ekonomik Gruplara Göre Sınıflama (BEC Rev.4) bazında ihracat verileri incelendiğinde; Uşak'ta hammadde ve ara malı ihracatının payı %68,1 iken, bu değer ülke genelinde %50,4'tür. Buna rağmen Uşak'ın ülke geneline göre tüketim malları ve sermaye (yatırım) malları ihracatı payında daha düşük değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, İlin hammadde ve aramalı ihracatındaki yoğunlaşmasıyla açıklanabilir. Başka bir deyişle, İlde diğer ülkelerin üretimde kullandığı malların ihracatı fazladır.

Tablo 24 - İhracatın Geniş Ekonomik Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Kütahya	Manisa	Türkiye
Sermaye (Yatırım) Malları	1,5	1,7	6,0	19,0	10,5
Hammadde ve Ara Malı	68,1	67,5	29,7	12,8	50,4
Tüketim Malları	30,4	30,8	64,3	68,3	38,7
Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4

Kaynak: TÜİK (2012), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

İlde, çevre illere benzer şekilde yoğun olarak hammadde ve ara malı ithal edilmektedir. Tablo 25'teki bilgilere göre BEC Rev.4 sınıflamasına göre 2011 yılında hammadde ve ara malı ithalatının toplam ithalattaki payı, Uşak'ta %85,5 iken ülke genelinde %71,9'dur. Bu oranın yüksek oluşu ildeki ithalat bağımlılığına işaret etmektedir. Bu durum İlin üretimde girdi yönünden dışa bağımlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 25 - İthalatın Geniş Ekonomik Gruplara Göre Dağılımı (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Kütahya	Manisa	Türkiye
Sermaye (Yatırım) Malları	13,8	11,3	16,6	51,4	15,5
Hammadde ve Ara Malı	85,8	85,9	80,3	47,8	71,9
Sanayi için işlem görmemiş hammaddeler	20,0	1,4	19,1	0,8	6,7
Sanayi için işlem görmüş hammaddeler	49,0	41,1	38,0	25,8	31,3
Tüketim Malları	0,4	2,8	3,1	0,8	12,3
Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3

Kaynak: TÜİK (2012), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

İlin ihracatı, imalat sanayi istihdamında olduğu gibi düşük ve orta-düşük teknoloji sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Ülke genelinde ve Bölge illerinde 2011 yılı imalat sektörü ihracatının teknoloji seviyelerine göre dağılımı Tablo 26'da sunulmaktadır. Tablodaki verilere göre Uşak diğer Bölge illerinden farklı olarak düşük teknoloji sektörler ihracatında ülke genelinin üzerinde ve daha yüksek bir değere sahiptir. Söz konusu

sektörlerin ihracattaki payı ülke genelinde %31 iken Uşak'ta %68,8 seviyesindedir. İhracattan edinilen katma değer artırılabilmesi için ilin yüksek ve orta-yüksek teknoloji sektörlerinde yoğunlaşması ve bunun için gerekli politikaların belirlenip uygulamaya konulması gerekmektedir.

Tablo 26 - İmalat Sektörü İhracatının Teknoloji Düzeylerine Göre Dağılımı (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Kütahya	Manisa	Türkiye
Yüksek Teknolojili	0,1	0,0	0,0	43,0	2,6
Orta-Yüksek Teknolojili	8,7	3,9	3,3	32,6	29,1
Orta-Düşük Teknolojili	22,4	83,7	92,8	11,1	37,3
Düşük Teknolojili	68,8	12,5	3,9	13,3	31,0

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri; Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları (2011)

İlde yoğun olarak orta-yüksek teknoloji sektörlerinde ithalat yapılmaktadır. Ülke genelinde orta-yüksek teknoloji sektörlerindeki ithalatın payı %44,2 iken Uşak'ta %69,6 gibi yüksek bir seviyededir. Teknoloji düzeylerine göre Bölge illeri ve ülke geneli ithalatının dağılımının verildiği Tablo 27'den Uşak'taki ithalatın teknoloji düzeyinin, ihracatın teknoloji düzeyinden farklı olduğu görülmektedir. Bu durum ülkedeki genel eğilime benzerlik göstermektedir.

Tablo 27 - İmalat Sektörü İthalatının Teknoloji Düzeylerine Göre Dağılımı (%)

	Uşak	Afyonkarahisar	Kütahya	Manisa	Türkiye
Yüksek Teknolojili	0,5	1,3	2,2	28,9	9,7
Orta-Yüksek Teknolojili	69,6	35,6	53,3	53,2	44,2
Orta-Düşük Teknolojili	7,9	57,8	30,5	14,0	32,0
Düşük Teknolojili	22,0	5,3	14,0	3,8	14,2

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri; Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları (2011)

İl, bitkisel üretim yönünden çevresindeki illerin gerisinde kalmaktadır. Uşak yıllık yarım milyon TL'lik bitkisel üretimiyle ülke genelindeki bitkisel üretimin %0,6'sını karşılamaktadır. Çevresinde yer alan illerin üretimlerine göre düşük olan bu değer, tarımdaki verimliliği arttıracak uygun politikalarla yükselbileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 28 - İllerin Bitkisel Üretim Değerleri ve Türkiye Genelindeki Payları

	Bitkisel Üretim (1.000 TL)	Payı (%)	Sırası
Uşak	532.102	0,6	48
Afyonkarahisar	1.365.832	1,5	19
Denizli	1.903.094	2,14	17
Kütahya	772.101	0,9	39
Manisa	2.510.321	2,82	10

Kaynak: TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Türkiye, İl Yayınları (2011)

İl, besi hayvancılığında çevresindeki illerin gerisinde kalmaktadır. Uşak canlı hayvan değeri açısından ülke genelinin %1,16'sına sahip olup 37. sırada yer alırken, yakın çevresindeki iller bu yönden ülke genelinde üst sıralarda bulunmaktadır. Yine hayvansal üretim değerleri açısından da gerek ülke sıralamasında gerek çevresindeki illere göre geri sırada kalmaktadır.

Tablo 29 - İllerin Canlı Hayvanlar Değerleri ve Türkiye Genelindeki Payları

	Canlı Hayvanlar Değerleri (1.000 TL)	Payı (%)	Sırası
Uşak	694.715	1,16	37
Afyonkarahisar	1.372.260	2,28	6
Denizli	1.126.488	1,88	18
Kütahya	787.852	1,31	31
Manisa	1.263.149	2,10	13

Kaynak: TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Türkiye, İl Yayınları (2011)

Tablo 30 - İllerin Hayvansal Üretim Değerleri ve Türkiye Genelindeki Payları

	Hayvansal Üretim Değerleri (1.000 TL)	Payı (%)	Sırası
Uşak	124.900	0,29	50
Afyonkarahisar	283.668	0,67	15
Denizli	320.481	0,75	10
Kütahya	162.494	0,38	39
Manisa	230.796	0,54	26

Kaynak: TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Türkiye, İl Yayınları (2011)